

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form

Har vi väl fungerande konkurrenskraftiga företag i fredstid så är det den bästa försäkringen för att vi också ska ha fungerande verksamhet i krigstid. Kursen som vi har tagit fram i beredskap för lantbruket, är uppbyggd på det sättet att man ska kunna förstå hur man kan förebygga och hantera kriser i verksamheten. Det finns en livsmedelsstrategi och en livsmedelsberedskap som man ska fatta beslut om. Som beslutsfattare så behöver man ju känna till kanske lite om lantbruk grundförutsättningar.

Det börjar inte med en kris. Det börjar med samarbete. Och det är vad den nybildade ideella föreningen Gröna Kluster i Sverige vill fokusera på, i akt och mening att stärka vår livsmedelsberedskap. I det här avsnittet av Landsbygdsnätverket Podd Landet, så pratar vi om vad som krävs för att koppla ihop och utbilda kommuner, lantbrukare, måltidsverksamheter och beslutsfattare innan krisen kommer. Jag heter Helene Almqvist och med mig för att prata om det här har jag tre gäster som alla jobbar med gröna kluster, och de vet mycket om vad som är nödvändigt för att i fredstid kunna säkra vår framtidaförsörjning, så att vi kan agera snabbt i kristid. Emma Hansson, du är vd för Agroväst i Västsverige. Välkommen! Tusen tack!

Helene Oscarsson, senior projektledare på Vreta Kluster i Östergötland. Välkommen du också! Ja, tack så mycket. Och Håkan Landström, landsbygdsutvecklare och projektledare i Hushållningssällskapet Norrbotten och Västerbotten och i Gröna klustret äger vi Agropark i Norrbotten. Hej och välkommen du också! Hej och tusen tack Emma Hansson. Du är även ordförande i Gröna Kluster i Sverige. Kan du lite kort berätta vilka ni är och vad ni gör? Ja, absolut. Vi är en ideell förening som startades i januari i år och det är 15 regionala kluster från hela Sverige.

Och syftet med föreningen är just det att öka samverkan, öka kunskap och erfarenhetsutbytet och med målsättningen att vi ska skapa konkret nytta för de gröna näringarna i hela landet. Helene Oscarsson. Du får gärna ge en kort bild av nyttan med de kluster som finns. Syftet är att man vill ha någon som

jobbar aktivt för att föra samman gröna näringar med andra aktörer. Akademin kan vara övriga innovationssystemet, näringslivet och då är vi en hubb, en nod kan man säga regionalt som jobbar just med Gröna näringens utveckling. Och du. Håkan Landström, Hushållningssällskapet Norrbotten och Västerbotten. Ni är det nordligaste och geografiskt största. Hushållningssällskapet. Så er verksamhet täcker över en tredjedel av landets yta. Ja. Hur skulle du beskriva livsmedelsberedskapen i din geografiskt väldigt stora region? Jag är ledsen att behöva säga det är beklämmande. Åtta av tio matkassar importeras in i Norrbotten, och det här är någonting som går stick i stäv med Hushållningssällskapetets grunduppdrag, som var att se till att att kornbodarna fylldes en gång i tiden och där Det här finns i vårt DNA på något sätt, och därför känns det helt naturligt att jobba med de här frågorna. Och det gör vi i princip dagligen här uppe. Vi har bland annat intensifierat vårt samarbete med Finland där vi har tecknat ett samarbetsavtal där vi tillsammans med Finland kan jobba i rätt riktning för att försöka lösa de gordiska knutarna som finns. Det är inte bara att vi ökar matproduktionen, produktionen här uppe eller livsmedelsproduktionen här uppe. Det handlar också om att vi måste få fler in i näringen. Och det är vår stora och största utmaning. Om jag frågar Emma samma fråga Hur skulle du beskriva livsmedelsberedskapen hos er i Västsverige? I Västra Götaland så producerar vi ungefär en fjärdedel av Sveriges livsmedel så att säga.

Så vi är ju en viktig region och det vi försöker fokusera på är att se till att vi har konkurrenskraftiga och hållbara företag i fredstid, så att säga.

Har vi väl fungerande konkurrenskraftiga företag i fredstid så är det den bästa försäkringen för att vi också ska ha fungerande verksamhet i krigstid eller i kristid.

Helene. Hur är livsmedelsberedskapen hos er i öst? Vårt uppdrag är att arbeta med affärsutveckling och bidra till en stark. Starka företag. Och så jobbar vi med att sammanföra människor, att samtala om livsmedelsberedskap. Vi har haft stora sådana seminarier och jobbar exempelvis med de offentliga köken

och vill bidra till att de offentliga köken har relationer med lokala producenter, så att det finns uppbyggda sådana lokala

livsmedelskedjor redan nu. Och apropå kök. Den ideella föreningen Gröna Kluster Sverige jobbar med konkreta insatser som vill öka livsmedelsberedskapen. Emma En del i det arbetet är snabbkurser och bland annat snabbkurs i lantbruk för storköks- kockar. Hur funkar den?

Det är framför allt Vreta Kluster och Dalarnas Kompetenscenter för livsmedelskedjan som har jobbat fram det här underlaget.

Det är kurser som har genomförts digitalt där olika parter har deltagit och det har både varit lantbrukaremen också representanter från klustren och så vidare. Men kockarna, vilka kockar är det? Ja, det är kockar i storkök runt om i landet som har deltagit. Det är skolor, men det kan också vara andra typer av kockar i offentlig verksamhet till exempel. Och det vi kan se på utvärderingar och så vidare är att det har bidragit med mycket nya kunskaper. Man har ökat förståelsen för lantbruket och så vidare.

Helene, vad säger du om det här? Jo, men de här kurserna är. Syftet är ju just som du sa, att man får lite större kunskap om jordbruket och därmed kan man bygga relationer med lantbruket. Man vill göra upphandlingar och köpa bygger lokala inköpsrelationer

och då handlar det om att till exempel Vilka säsonger? Vad odlar vi i respektive region? Varför odlar vi inte sojabönor här? Vad finns det och när? I vilken säsong finns det?

Hur mycket och hur går det till när man odlar det? Och så vidare. Det här är en väldigt snabb kurs

och på de två timmarna så pratar vi om vad gör bonden på gården och fältet och sen för storkök och grönsaksodling. Vad odlar vi i Sverige? Vilka säsonger finns? Och sen kommer

den. Lantbrukare som har i de här fallen varit en kött och grönsaksproducent som berättar. Hur går det till? Så det blir en kunskapshöjning och en ökad förståelse. Håkan, du

nämnde att nya samarbeten med Finland. Hur ser deras arbete för att utveckla jordbrukets beredskap? Jag nämnde det här om DNA och i varje Finländares ryggmärg så finns det beredskap och det ligger ganska högt uppe på ytan vill jag påstå. Och det bottnar givetvis i att man har haft ett inte alltför länge sedan, ett krig, och man har också en väldigt lång gräns mot Ryssland. Och alla vet ju vad som sker kopplat till Ryssland, och därför har man redan sedan egentligen andra

världskriget jobbat med de här frågorna på en helt annan nivå än vad vi har gjort.

Och jag har haft förmånen att nagelfara det materialsom man har tagit fram kopplat mot beredskap i Finland och det de kursupplägg som finns, och det är väldigt spännande att se var man är någonstans. Men det som är det fina i kråksången är att Finnarna gärna är behjälpliga att se till att vi också hamnar på rätt köl i de här frågorna.

Det kan man ta över allt kan man bara copy paste vad de håller på med här. Jag tror man kan ta över mycket, men samtidigt så måste det här också landa i en svensk kontext för att vi ska känna att det här är någontingsom verkligen angår oss, så därför måste vi också göra det utifrån våra förutsättningar och våra behov. Förstår jag det rätt att du håller på att ta fram ett kursmaterial till en svensk version? Ja, du gör ju det. Och jag håller inte bara på att ta fram det, jag har redan gjort det. Men jag har ju givetvis jobbat med kollegor inom andra gröna kluster och Ola Albrektsson från Agro Örebro har varit varit en viktig aktör i arbetet att ta fram det här materialet tillsammans med kollegor på Hushållningssällskapet Norrbotten Västerbotten. Men vi fick förmånen inom ramen för Gröna Kluster projektetsom avslutades alldeles nyligen, att ta fram en kurs i beredskap för lantbruket. Det bottnar i att om krisen eller när krisen eventuellt kommer så har vi alla allihop ett ansvar och våra lantbrukare och våra aktörer inom de gröna näringarna, näringarna har ett särskilt stort ansvar och kursen som vi har tagit fram tycker vi själva är relativt unik, för den landar i att man själv, både på individnivå, på gårdsnivå, får en hjälpmedel att ta fram en beredskapsplan för sin respektive verksamhet, och den är uppbyggd på det sättet att man ska kunna förstå de grundläggande principerna för krisberedskap, hur man kan förebygga och hantera kriser i verksamheten och sen också det viktigaste kanske hur man kan stå samhället till tjänst i en eventuell kris situation. Och inbakat i materialet så finns det också ett.

Ska vi kalla det ett kapitel där man jobbar med sin egen beredskapsplan. Helene. En annan snabbkurs i lantbruk riktar sig mot beslutsfattare. Vilka är de och vad gör ni i de kurserna? Ja, då har vi byggt på lite på samma sätt. Så då var det först modul ett. Vad gör bonden på gården? Och sen byter

Landsbygds-
nätverket

för den gemensamma jordbrukspolitiken,
fiske och vattenbruk samt landsbygdsutveckling

vi ut grönsaksföreläsningen mot jordbruksekonomi. Lite historik och lite nuläge och hur det fungerar. Och sen återigen ett föredrag av en lantbrukare.

Det var 80 som deltog och det var från hela Sverige och det var kommunpolitiker och det var tjänstemän och det var någon journalist. Och det är samma där. Man är glad att få en allmän inblick i om lantbruk för många idag. Det finns en livsmedelsstrategi och en livsmedelsberedskap som man ska fatta beslut om. Som beslutsfattare så behöver man känna till kanske lite Grundförutsättningar. Så även här. Så efter den här lilla tvåtimmars kursen så har man en gloslista och en ökad förståelse för olika fenomen som rör lantbruk, och kanske kan ha lättare att ta ett nästa steg

i sitt beslutsfattande. Emma. Apropå samhällets roll. Hur förhåller sig gröna kluster och gröna näringar till en viktig aktör som har med livsmedelsberedskap att göra, nämligen Livsmedelsföretagen? Det krävs ju nära kontakt, så kan vi säga att vi behöver ett nära samarbete i hela livsmedelskedjan, från primärproduktion till förädling och ut till konsument. Och där är ju gröna kluster. Ofta är det så att de regionala klustren har det här oberoende uppdraget, att man är som en plattform för att möjliggöra och skapa samverkan i hela livsmedelskedjan

lokalt och regionalt. Och sen när vi kopplar ihop oss över Sverige så har vi den nationella strukturen genom hela livsmedelskedjan. Håkan. Det här med livsmedelskedjor eller livsmedelsföretag. Jag tänker på det du sa att ni importerar åtta av i norra Sverige, åtta av tio matkassar.

Hur är era relationer och samarbeten med livsmedelsföretag? Jag brukar säga om jag någon gång ska nämna någon styrka hos Hushållningssällskapet Norrbotten Västerbotten så är det just vår närhet till producentledet. Problemet är att vi har ett sviktande producentled, ett småskaligt producentled som gör att som det ser ut just nu så har vi svårt att leverera fler matkassar här uppe. Men vår definitiva ambition är ju att ändra på det här, och jag tror att det kommer vi inte att kunna göra själv. Då kommer vi att behöva ta hjälp av övriga kluster ute i nationen. Vi kommer att behöva ta hjälp av våra grannar i öst Finland, för att kunna få det här att verkligen gå i rätt riktning. Men relationen till livsmedelsproducenter här uppe i

Medfinansieras av
Europeiska unionen

de norra delarna av landet är bra, och vi jobbar på den varje dag för att den ska bibehålla en bra nivå, men också att vi kan utvecklastillsammans med den gröna näringen. Det är ju toppen med all den här verksamheten, men vad är det svåraste hindret för att lyckas koppla ihop kommuner, lantbrukare, måltidsverksamheter och beslutsfattare innan krisen kommer? Emma Ja, men det svåraste. Vi upplever idag att den här frågan ligger högt på agendan nu och man vill verkligen och det sker mycket aktivitet kring de här frågorna. Det svåraste kanske är att man vill, men man är inte alltid säker på i vilken ände man ska börja så att säga från exempelvis en kommun eller liknande. Så att få mallar, strukturer och exempel på hur man har gjort som har fungerat på andra ställen tror jag är en framgångsfaktor.

Vad säger du Håkan? Jag skriver under. Till att börja med. Det är som Emma säger och vi genomför ju nu uppe i Norrbotten och delvis också i övriga delar av Sverige, Försörjningsbalans kommun, där man kan relativt enkelt blotta en kommuns svaghet. Inte minst när det gäller livsmedelsförsörjning. Och jag skulle vilja säga så här att det har aldrig varit ett bättre läge än just nu att jobba med de här frågorna. Alla är på tårna. Nu gäller det bara att vi kan formera team som kan driva det här framåt i rätt riktning och på rätt sätt. Och det är väl där någonstans vi är idag.

Jag menar, bläcket har knappt torkat. Vad gäller det här kursmaterialet för beredskap. Sen vill jag också säga att vi har ju också tittat på vad LRF har producerat och vad MSB producerat och vad andra aktörer i Sverige och Länsstyrelsen, exempelvis på regional nivå, har producerat. Det är mer pamphlett liknande informationsblad och därför kände vi att nu finns det ett läge att kunna ta det här vidare och göra en verkstad i form av en kurs och ett kursupplägg kring de här frågorna. Men det är en jätteutmaning. Men vi är alla redo för det här nu, så då är det bara att köra tycker jag.

Så har du försörjningsbalans kommun. Att det är något verktyg. Material som Hushållningssällskapet har tagit fram, där man kan gå in och titta på hur försörjningsbalansen ser ut på kommunnivå.

Och det är utifrån de analyserna vi kan se att vi ligger pyrt till. Här uppe i Norrbotten. Går kommunerna själva in och

kollar för att se. Om de köper konceptet och senhjälp vi kommunerna att ta fram materialet, säger.

Helen. Vad ser du som det svåraste hindret för att kunna koppla ihop alla inblandade innan krisen kommer? Det svåraste är väl att det är många inblandade. På en kommun jobbar några jobbar med kost och köken, några jobbar med näringslivet, andra jobbar med säkerhet, någon är beredskapssamordnare och vi gröna klusterkan bidra till att vara en samlingsplats, kanske hjälpatill att driva operativa processer. För att alla inblandade ska komma samman och jobba upp de här lokala livsmedelskedjorna, så tror jag att vi kan göra nytta. Om ni alla fick önska er en sak för det här arbetet med att vi ska få en större livsmedelsberedskapska ta fart ännu snabbare, vad skulle det vara?

Emma Ja, men om man ska bara välja en sak så handlar det ju om att våra konsumenter ska välja svensk mat.

Jag går tillbaka till det jag sa i början, att har vi välfungerande och konkurrenskraftiga företag här i fredstid, då är den bästa förutsättningen för att ha en god beredskaps kris och krigstid.

Och Håkan. Ja du, jag tycker väl att kan man nu realisera den strategi som kallas tvåpunkt noll nu och se till att det blir verkstad av den, se till att finansiering också kan på något sätt ordnas. Och nu pratar jag om Norra Västerbottens perspektiv så att nya unga och hungriga aktörer inom de gröna näringarna kan både starta upp men också leverera. Det kommer att göra skillnad.

Vad är strategi? Två punkt noll. Det är livsmedelsstrategin som har nyligen annonserats från högre makter, och jag hoppas att där man också säger att man vill se särskilda insatser i de norra regionerna och där tror jag att man får det att landa. Då kan det bli riktigt spännande här uppe. Och Helene, en sak. Ja, då får jag också välja en sak. Då har jag en liten drömmatt jag tror som sagt att de gröna klustret skulle kunna göra nytta om man fick ett uppdrag att leda processer som har med uppbyggnad av lokala livsmedelskedjor, säkerställa att de fungerar och finns, för då skulle man kanske bli processledare. Så fyller man den med expertis från inblandade. Det kan ju vara från länsstyrelsen, från LRF, från lantbruket, från staten. Från köken.

Kommunerna. Överallt. Vi skulle kunna bidra till att få igång operativ verksamhet.

Och här måste vi tyvärr avsluta samtalet. Och jag säger stort tack till er Helene Oscarsson, Håkan Landström och Emma Hansson. Tackar tackar! Tack så mycket! Tusen tack! Hej då. Hej då. Hej! Om ni som lyssnar vill veta mer om Gröna klusterså kan ni gå in på Landsbygdsnätverkets hemsida. Där hittar ni en massa information om sådana.

Landet Podden Bortom storstan är slut för idag. Producent är Ingrid Whitelock och jag heter Helene Almqvist. Tack till alla er som lyssnat på Landet - podden bortom storstan. Slut på transkribering.